

Soud:	Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí:	04/28/2010
Spisová značka:	29 Cdo 2720/2009
ECLI:	ECLI:CZ:NS:2010:29.CDO.2720.2009.1
Typ rozhodnutí:	USNESENÍ
Heslo:	Obchodní rejstřík
	Prokura
Dotčené předpisy:	§ 14 odst. 1, 2 obch. zák.
Kategorie rozhodnutí:	B

29 Cdo 2720/2009

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátu složeném z předsedkyně doc. JUDr. Ivany Štenglové a soudců Mgr. Filipa Cilečka a JUDr. Petra Šuka v právní věci navrhovatelky **RESIDENCE PARK TŘEBEŠ, s. r. o.**, se sídlem v Praze 4, Hvězdova 1716/2b, PSČ 140 78, identifikační číslo 27 89 13 99, zastoupené Mgr. Tomášem Horákem, advokátem, se sídlem v Praze 2, Šafaříkova 5, PSČ 120 00, o zápis změn do obchodního rejstříku, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. C 124582, o dovolání navrhovatelky proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. února 2009, č. j. 7 Cmo 453/2008-188, takto:

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. února 2009, č. j. 7 Cmo 453/2008-188 a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. srpna 2008, č. j. F 99132/2008 C 124582-179, **se zrušují** a věc **se vrací** soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í:

Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným usnesením potvrdil ve výroku označené usnesení Městského soudu v Praze, kterým tento soud zamítl návrh na zápis změn v osobách jednatelů a v osobě jediného společníka navrhovatelky a na zápis prokuristky navrhovatelky do obchodního rejstříku.

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, podle něhož je smlouva o převodu obchodního podílu ze dne 7. července 2008 (dále jen „smlouva“), na jejímž základě se měla Raiffeisen - Leasing Real Estate, s. r. o. (dále jen „nabyvatelka“) stát jedinou společnicí navrhovatelky, uzavřená za nabyvatelku její prokuristkou, absolutně neplatná, neboť za nabyvatelku ji neuzavřela osoba k tomuto úkonu oprávněná (tj. její jednatel).

Jelikož se nabyvatelka nestala jedinou společnicí navrhovatelky, nemohla ani platně rozhodovat o odvolání a jmenování jejich jednatelů a o udělení prokury.

Odkazuje na ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), odvolací soud zdůraznil, že prokurista je oprávněn činit v zastoupení podnikatele právní úkony, k nimž dochází při provozu podniku, „tedy při jeho podnikatelské činnosti“. Vyslovil závěr, podle něhož „rozsah podnikatelské činnosti společnosti je dán jejím předmětem podnikání“ a poukázal na to, že z obchodního rejstříku nevyplývá, že by předmětem podnikání nabyvatelky bylo „zakládání společností či nákup a prodej obchodních podílů jiných společností“. Připustil, že nabyvatelka může zakládat dceřiné společnosti, nabývat majetkové účasti (obchodní podíly) v jiných společnostech a také se svými majetkovými účastmi v dceřiných či jiných společnostech nakládat, dovodil však, že tyto úkony nejsou právními úkony při provozu podniku, neboť nesouvisí s předmětem podnikání nabyvatelky.

Na tomto základě odvolací soud formuloval obecný závěr, podle něhož „smlouva, na základě které má společnost nabýt obchodní podíl v jiné společnosti, tedy nabýt majetkovou účast v jiné společnosti, není smlouvou, která by se týkala provozu podniku společnosti, a k uzavření a podpisu takové smlouvy prokura prokuristu neopravňuje“.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání, odkazující co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), namítajíc, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Za zásadně právně významné má dovolatelka posouzení otázky, zda obchodní podíl je součástí podniku právnické osoby, resp. „zda smlouva o převodu obchodního podílu je činností související s provozem podniku právnické osoby“.

Vadu řízení spatřuje dovolatelka v tom, že soudy obou stupňů dospěly shodně k závěru, podle něhož obchodní podíly nejsou součástí podniku nabyvatelky, aniž by ohledně tohoto závěru provedly dokazování. Zároveň namítá, že existují podnikatelé, součástí jejichž podniku budou podíly v obchodních společnostech, např. podnikatelé specializující se na přípravu a prodej tzv. ready-made společností či podnikatelé zakládající tzv. projektové společnosti, jako je nabyvatelka.

Právnímu posouzení věci dovolatelka vytyká absenci úvahy o tom, co je součástí podniku a zda jí může být i obchodní podíl. Především, že podle ustanovení § 5 obch. zák. k podniku náleží i „jiné majetkové hodnoty“, uvádí, že obchodní podíl je za majetkovou hodnotu považován. Za podíl inkorporovaný do cenného papíru jsou považovány akcie, které mohou být i formou finanční investice. Podle dovolatelky je nepředstavitelné, aby smlouvu o nákupu akcií nemohl uzavřít prokurista proto, že nejde o součást podniku. Rovněž i podmínku, podle níž musí jiná majetková hodnota sloužit k provozování podniku, má dovolatelka – v případě obchodní společnosti založené za účelem podnikání – za splněnou, neboť „společnost je založena proto, aby obhospodařovala svůj podnik“ a součástí jejího podniku bude zpravidla „téměř vše, co se nachází v majetku společnosti“.

Závěrem dovolatelka poukazuje na oblast podnikání nabyvatelky, jež se v rámci bankovní skupiny Raiffeisenbank zabývá zejména financováním developerských projektů a leasingem nemovitostí. Tvrdí, že v této oblasti je zcela standardním postupem financovat každý jednotlivý projekt prostřednictvím zvláštní – tzv. projektové společnosti, ve které je financující společnost (zde nabyvatelka) jedinou společnící. Obchodní podíly v projektových společnostech tak – spolu s dalším majetkem ve vlastnictví nabyvatelky – tvoří organizovaný celek, jehož smyslem a účelem je dosahování zisku – jde tedy o podnik. Získání obchodních podílů (či jiná dispozice s nimi) je v tomto podniku věcí zcela běžnou, což je zjevné již ze samotného počtu dceřiných společností nabyvatelky. Konkrétně v projednávané věci bylo získání obchodního podílu v navrhovatelce pouze jedním z dílčích kroků projektu financování developerských aktivit společnosti EUBE, a. s.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Zásadní právní význam Nejvyšší soud spatřuje v řešení otázky, zda právním úkonem, který je prokurista zmocněn učinit (tj. právním úkonem, k němuž dochází při provozu podniku), může být i uzavření smlouvy o převodu obchodního podílu v jiné společnosti.

Podle ustanovení § 14 obch. zák. prokurou zmocňuje podnikatel prokuristu ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku, i když se k nim jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Prokuru lze udělit jen fyzické osobě (odstavec první). V prokuře není zahrnuto oprávnění zcizovat nemovitosti a zatěžovat je, ledaže je toto oprávnění výslovně v udělení prokury uvedeno (odstavec druhý).

Prokurista je oprávněn činit za podnikatele všechny právní úkony, k nimž dochází při provozu podniku. Mimo okruh provozu podniku budou u podnikatele – právnické osoby (obchodní společnosti) pouze ty právní úkony, které se týkají jiné činnosti než podnikání.

Jak dovozuje i právní teorie (Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 1. díl, 4 vydání, Praha : ASPI Publishing, 2004, str. 190) pojem provoz podniku je třeba chápat v plné jeho šíři – tedy tak, že podnikatel, který provozuje podnik, činí převážnou většinu úkonů v souvislosti s tímto provozem, a prokurista je proto omezen v zásadě jenom podle druhého odstavce § 14 obch. zák.

K provozu podniku **nebudou patřit zejména mimořádné dispozice**, které se sice týkají podniku, ale **jeho další provoz podnikatelem znemožní** (prodej nebo pronájem podniku), **nebo ho alespoň podstatně negativně ovlivní** (zřízení zástavního práva k podniku), **popř. s provozem podniku nijak nesouvisejí**. Za úkony související s provozem podniku však nelze považovat jenom okruh úkonů odpovídající dispozicím v rámci obvyklého (běžného) hospodaření, neboť k provozu podniku budou patřit **i některé úkony mimo obvyklé hospodaření** (např. uzavření smlouvy o úvěru nebo nakládání s volnými zdroji podniku).

Při posuzování, zda konkrétní právní úkon svou povahou spadá do provozu podniku, proto záleží na povaze podniku podnikatele a jeho provozu, nikoli na tom, jak je vymezen předmět podnikání podnikatele v obchodním rejstříku. Zápis oborů, v nichž podnikatel podniká, totiž nevystihuje celou šíři úkonů, které k provozu podniku patří. Každý jednotlivý právní úkon učiněný prokuristou je třeba hodnotit z pohledu faktického provozu podniku podnikatele, nikoli mechanicky přiřazovat jeho obsah některému z oborů podnikání zapsaných jako předmět podnikání podnikatele v obchodním rejstříku.

Pouze na základě vymezení předmětu podnikání obchodní společnosti v obchodním rejstříku tedy závěr o tom, zda konkrétní právní úkon byl učiněn při provozu podniku této obchodní společnosti, přijmout nelze.

Obecný závěr odvolacího soudu, podle něhož se smlouva o převodu obchodního podílu v jiné obchodní společnosti netýká provozu podniku, není – ve světle výše podaného výkladu – správný. Nelze totiž paušálně vyloučit, aby podnikatel uskutečňoval svůj podnikatelský záměr i např. prostřednictvím nabývání majetkových účastí v (jiných) obchodních společnostech; v takových případech (jež nejsou v praxi výjimkou) půjde beze sporu o právní úkon, k němuž dochází při provozu podniku, a k němuž je tedy prokurista v souladu s ustanovením § 14 odst. 1 obch. zák. oprávněn. **Pouze tehdy, nebude-li nabytí obchodního podílu souviset s provozováním podniku, nebude prokurista zmocněn příslušnou smlouvu uzavřít. Je tedy třeba v každém jednotlivém případě zkoumat, zda smlouva o převodu obchodního podílu byla uzavřena při provozu podniku dotčeného podnikatele či nikoliv.**

Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné, byl dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. uplatněn právem. Nejvyšší soud proto usnesení odvolacího soudu zrušil, aniž by se dále zabýval namítanou vadou řízení. Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na usnesení soudu prvního stupně; Nejvyšší soud proto zrušil i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem a 3 věta druhá o. s. ř.).

Právní názor Nejvyššího soudu je pro odvolací soud i pro soud prvního stupně závazný (§ 243d odst. 1 část věty první za středníkem, § 226 odst. 1 o. s. ř.). V novém rozhodnutí soud prvního stupně znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně nákladů řízení dovolacího (§ 243d odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 28. dubna 2010

doc. JUDr. Ivana Š t e n g l o v á
předsedkyně senátu